СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIV. Ч. 71. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 15-го КВІТНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 15, 1987 No. 71. VOL. XCIV.

ОБМАЛЮВАЛИ СВАСТИКАМИ УКРАЇНСЬКУ КАТЕДРУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Невідомі вандали вночі з п'ятниці на суботу, 10-11-го квітня ц.р., обмалювали зовнішні стіни української православної катедри св. Володимира в Ню Йорку.

Вандали спершу гострими інструментами викарбували по чотири свастики на мурах храму з обидвох сторін.

Видно, маючи час, вони відтак помалювали ці викарбувані спершу свастики.

Отець парох Володимир Базилевський викликав поліцію, а відтак в понеділок, 13-го квітня, поінформовано пресу.

У Торонто помер О. Яворський

Торонто. — У суботу, 11-го квітня 1987 року тут помер, закінчивши 91-ий рік життя, посол до варшавського сойму, адвокат у Підгайцях, сотник Української Галицької Армії і УНР у Дивізії „Чорношличників" в часах Визвольних Змагань та сотник Дивізії „Галичина" УНАрмії в часі Другої світової війни.

Покійний був наділений низкою військових і бойових відзначень зокрема Лицарським хрестом Симона Петлюри. На еміграції одержав Шевченківську медалю заслуги. Був членом УНДО в Україні й на еміграції і автором багатьох статтей на політичні і громадські теми.

Залишив доньок мґр Зоряну, замужню за відомим канадським діячем д-ром Остапом Сокольським, в домі яких жив й помер, та Ждану Федущак з дітьми. Одною з його внучок є Наталя Федущак, асистент-редактор „Українського Тижневика".

Покійний був одружений з покійною уже Стефанією Падох, сестрою голови НТШ Ярослава Падоха.

Панахида по Покійнім відбудеться у похоронному заведенні Кардинала в Торонто в середу, 15-го квітня, а похоронні відправи в церкві свв. Петра й Павла в Торонто у четвер, 16-го квітня. Покійний буде похований на цвинтарі Йорк.

У Вашінґтоні ТУСМ влаштував семінар

Вашінґтон (Л. Микитин). — Крайова управа Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) зорганізувала семінар та панель у Вашінґтоні в днях 28-го-29-го березня ц.р. Семінар включав теми про „лоббі" нав'язування контактів з урядовцями у Вашінґтоні, справа Юрка Шухевича, 1000-ліття Християнства в Україні, тюрма 36 в Пермі, в якій мучаться багато українських політв'язнів, та „Радіо Свобода".

Панель, на тему, „Що це 'ґласность' та як це впливає на українську справу", складався з учасників: Борис Потапенко, який говорив з академічної точки зору, Орест Дейчаківський, говорив з урядової точки зору, і Роня Стойко-Лозинська, яка говорила з точки зору активіста.

На семінар і панель прибули українські студенти з Баффало, Клівленду, Ню Йорку, Дітройту та були місцеві студенти.

У понеділок і вівторок, 30-го і 31-го березня ц.р. студенти зустрілись з урядовцями в Державному департаменті та з різними сенаторами й конґресменами. Теми, які були обговорені, включали справу Ю. Шухевича та ситуацію Української Католицької та Православної Церков в Україні, спеціяльно тепер, коли йде процес підготовки до святкувань 1000-ліття Християнства в Україні.

ПОЯВИЛОСЯ ЗВЕРНЕННЯ ДО ДЖ. ШУЛЦА

IS THIS GLASNOST?

There are still hundreds of Ukrainian political prisoners confined to Soviet labor camps, prisons, mental institutions and exile, suffering from harassment, terrible conditions and lack of medical care. They are the forgotten victims of Moscow's oppression.

WHAT ARE THEIR CRIMES? - love of Ukraine, struggle for human rights and religious freedom.

Serving long-term sentences in special regime Perm labor camp
Horbal, Mykola - 16 years
Horyn, Mychajlo - 15
Kalynychenko, Vitalij - 15
Kandyba, Ivan - 15
Lukianenko, Lev - 15
Mazurak, Vasyl - 15
Ovsijenko, Vasyl - 18
Prychodko, Hryhorij - 15
Ruban, Petro - 22
Skalych, Semen - 15

Mental institutions
Biloborodov, Leonid - since 1971
Chajlo, Volodymyr - 1980
Chomiak, Ivan - 1956
Hershkanu Mykola -
Kaluzhnyj, Volodymyr - 1975
Klebanov, Volodymyr - 1978
Kolishenko, Viktor - 1972
Kolomijec, Volodymyr - 1976
Kucil, Dmytro - 1968
Litvinov, Ivan - 1980
Lupynis, Anatolij - 1971
Luckiv, Vasyl - 1976
Marynchenko, Ivan - 1980
Medvedev, Ivan - 1976
Mychajlenko, Hanna - 1980
Parasenkov, Fedir - before 1974
Polynok, Vasyl - 1977
Rafalskyj, Viktor - 1968
Ruban, Vasyl - 1972
Rybak, Vasyl - 1982
Rybak, Volodymyr - 1982
Skotchok, Pavlo - 1978
Sorokenko, Vasyl - 1978
Tarasenkov, Fedir - before 1974
Tsurytchev, Valerij - 1981
Valkov, Mykola - 1977
Vorona, O.P. - 1965
Zinovjev, Viktor - 1981

Others serving sentences
Andrushko, Volodymyr - 10 years
Antonov, Ivan - 10
Babytch, Serhij - 15
Badzio, Heorhij - 12
Biliak, Sofia - 10
Bojko, Mykola - 10
Bojtchuk, Jurij - 20
Delydivka, Volodymyr - 11
Demiantchuk, Tychin - 15
Doleshnyj, Vasyl - 3
Fedortchuk, Ivan - 10
Hermaniuk, Uliana - 3
Ivashtchenko, Jakiv - 8
Ivashtchenko, Liubov - 7
Jesip, Roman - 8
Judyncev, Vasyl - 5
Jurkiv, Mychajlo - 13
Kampov, Pavlo - 13
Kavaciv, Vasyl - 8
Klymtchak, Bohdan - 20
Klymuk, Pavlo - 5
Krajnyk, Mykola - 10
Kravtchuk, Jakiv - 3
Kovalenko, Ivan - 10
Kucharuk, Oleksij - 20
Kvecko, Dmytro - 20
Kyryliuk, Ivan - 12
Loboda, Volodymyr - 7
Lytvynenko, Leonid - 10
Maksymova, Halyna - 6
Marynovych, Myroslav - 12
Matusevych, Mykola - 12
Mazur, Dmytro - 11
Melnyk, Jurij - from 1981
Murnytchak, Ivan - from 1985
Novytskyj, Serhij - 4
Nychyporenko, Hryhorij - 12
Oros, Oleksander - 12
Osadtchyj, Mychajlo - 15
Parubec, Marko - 5
Pavliuk, Pavlo - 10
Polishtchuk, Mykola - 6
Popovytch, Oksana - 13
Pushkov, Evhen - 8
Rozhko, Vsevolod - 5
Rublenko, Anatolij - 9
Rudenko, Mykola - 12
Rudenko, Raisa - 10
Semeniuk, Klym - 12
Shevtchenko, Natalia - 3
Shevtchenko, Oleksander - 8
Shuchevytch, Jurij - 15
Slobodian, Mychajlo - 14
Softys, Ihnatij - 10
Strilcov, Vasyl - 13
Tkatchenko, Semen - 10
Zajac, Viatcheslav - 10
Zalepa, Jurij - 8
Zinichenko, Pavlo - 5
and many ot*

APPEAL TO SECRETARY OF STATE GEORGE P. SHULTZ

*Mr. Secretary, on the eve of your meeting v*** ***hail Gorbachev, we urge you to demand the release of all Ukrainian political prisoners!*

Concerned Citizens for Human Rights in Ukraine
c/o P.O. Box 364
Cooper Station, New York, NY 10276

Джерзі Сити, Н. Дж. — Як уже інформовано, у виданні щоденника „Ню Йорк Таймсу" з неділі, 12-го квітня ц.р., появилося звернення до Державного секретаря Джорджа Шулца зі закликом вставитися за українських в'язнів, що досі караються у тюрмах, психушках і таборах СССР помимо „ґласності" Михаїла Ґорбачова.

Звернення, що його приготовили пластунки із куренів „Верховинки" і „Перші стежі" вміщене у відділі „The Week in Review", на сторінці ч. 6 і подає крім короткого тексту 98 прізвищ українських політичних в'язнів.

Проф. П. Маґочий доповідав в Лондоні

Лондон. — Проф. Павло Р. Маґочий, керівник Катедри Українознавчих Студій при Торонтонському університеті, запрошений Школою слов'янських та східньо-европейських студій в Лондонському університеті, виголосив 18-го березня ц.р. перед 40 бритийськими спеціялістами історії та культури Східньої Европи доповідь на тему: „Українське відродження: нова аналітична схема".

Для того, щоб краще зрозуміти процес українського національного відродження в XIX столітті та вмістити його в ширшому порівняльному контексті інших тогочасних національних рухів, торонтонський науковець створив нову методологічну схему, яка може бути допоміжною для майбутніх дослідників цього важливого аспекту української модерної історії. В першу чергу, проф. Маґочий застосував до розгляду українського питання клясичну триступневу схему, що її звичайно вживають при дослідах національних рухів XIX століття, та яка, на його думку, складається з фази збирання спадщини, організаційної фази та фази політичної. Проф. Маґочий подав теж нові концепти розгляду ієрархії лояльностей та взаємно себе виключаючих тотожностей, які були характерними особливостями тодішньої української націоналістичної інтелігенції.

Під час свого перебування в Лондоні проф. Маґочий був теж гостем лондонської філії Українського Католицького Університету ім. св. Климентія, де 23-го березня дав доповідь про діяльність Торонтонської Катедри Українознавчих Студій, яку вислухало біля сотні української публіки.

ПАПА ЗУСТРІЧАВСЯ З УКРАЇНЦЯМИ В БУЕНОС АЙРЕСІ

Буенос Айрес, Аргентина. — Агентство Ассошієйтед Пресс інформує зі столиці Аргентини, що Папа Іван Павло II, відвідуючи офіційно Арґентину, зволив загостити також до української католицької катедри і там, у присутності понад 1,000 вірних, поблагословив завівтарну мозаїку Непорочної Діви Марії з Ісусом на руках.

Офіційно вітали голову Католицької Церкви Єпископ Андрій Сапеляк в оточенні священиків, діти в національних одягах квітами і піснями, старші громадяни виявом глибокої пошани до Папи, який, як повідомляє згадане аґентство, звернувся до зібраних українською мовою, кажучи, що Апостольський Престіл завжди співчуває українцям, які так багато натерпілися за віру Христову і за вірність Вселенській Католицькій Церкві та її зверхникам.

Українці-католики, яких в Арґентині нараховується біля 200,000 осіб, заохочували Папу, інформує далі АП, щоб він старався при нагоді відвідати Україну і освітлив там темряву, яку приніс зі собою на ці землі совєтський атеїзм. У відповідь Папа заявив, що Апостольський Престіл симпатизує з українцями і він особисто завжди думає як поліпшити долю переслідуваних і терплячих за віру.

Багато серед присутніх було старших осіб, але було також чимало молоді, народженої вже в Арґентині, в

Папа Іван Павло II обнімає українську дівчинку. Біля них Владика Андрій Сапеляк.

національних строях, які на привітання Папи вивели декілька танців і співали пісні. Владика А. Сапеляк просив Папу в особливий спосіб відзначити 1000-річчя Християнства в Україні, яке припадає в наступному році. Папа не коментував справи евентуальних відвідин України. Західня преса писала недавно про відвідини Папи в Заґорську і в Литві, якщо на це погодяться совєтські речники.

Стефанія Стойко, 58-річна українка з Буенос Айресу, яка прибула до Арґентини з батьками, маючи один рік життя, заявила кореспондентам, що вона надіється, що Папа поїде в Україну, бо це дуже піднесло б там на дусі українців.

Нюаркська газета „Стар Леджер" помістила фотознімку Папи в товаристві Єпископа А. Сапеляка і дівчинки у вишивці, яка вітала Папу квітами.

ЗБОРИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Річні загальні збори Комітету Об'єднаних Амераканько-Українських Організацій міста Ню Йорку, Метрополітального Відділу УККА, відбудуться в суботу, 25-го квітня ц.р., о год. 6:30 вечора тут в домівці „Самопомочі", при 98 Друга авеню

Наркоман продав секрети Я. Арафатові

Вашінгтон. — У звіті урядового відділу контролі про систему безпеки в установах і на підприємствах, що знаходяться під контролею Департаменту енерґетики, наводяться сенсаційні дані про злочинну діяльність неназваного працівника однієї з лябораторій, безпосередньо зв'язаної з нуклеарними дослідженнями.

У звіті перераховується список різних злочинів, вчинених цим техніком, який донедавна мав доступ до надзвичайно секретних інформацій: „Тихнік продавав Палестинській Визвольній Організації секретні документи і збагачений уран, зґвалтував кількох неповнолітніх дівчат, вживав кокаїну, амфетаміни та інші наркотики, продавав наркотики, напав на поліціянта, вчинив кілька грабунків, торгував краденим і за гроші підпалював нерухоме майно, щоб його клієнти могли дістати забезпечення".

Неназваний технік дістав доступ до секретних документів ще в 1974 році. Рішення зайнятися перевіркою його особи було прийнято лише після того, як місцевий шериф повідомив про арешт обвинуваченого за незаконне ношення зброї.

Департамент енерґетики, який відповідає також за виробництво і випробування нуклеарної зброї, почав розслідування в серпні 1985 року і закінчив його у квітні 1986. Не зважаючи на явно компромітуючий матеріял, технік мав секретний доступ до липня 1986 року. Злочинець продовжував діставати державну платню і проти нього все ще не висунуто ніяких обвинувачень.

У звіті говориться також про інші явні порушення елементарної безпеки в Департаменті енерґетики. Було виявлено, що один з працівників відділу безпеки вживає в праці кокаїну і амфетаміни. Багато секретарів торгує наркотиками і вживає їх. Один з техніків лябораторії витрачає на тиждень 500 долярів на наркотики.

ЗСА збільшують доставу зброї афганським партизанам

Вашінгтон. — Покликаючись на кола, близькі до вашінгтонської Адміністрації, американські газети повідомили про рішення З'єднаних Стейтів Америки передати афганським борцям за свободу ще 600 зенітних ракет „Стінгер", частина з яких — остання модифікація цієї зброї, тільки що надійшла на озброєння американської армії.

„Стінґери" будуть передані всім сімом основним партизанським групам. Досі їх діставали лише три групи. Успіхи партизанів, які в жовтні минулого року щодня збивали один літак або гелікоптер окупантів, вселяють надію в американської адміністрації на прискорення виводу совєтських військ з цієї країни.

Совєтські літаки вже не наважуються появлятися над багатьма районами Афганістану, а в тих районах, де вони ще літають, пілотам довелося змінити тактику і бомбардувати позиції муджагедінів з великої висоти, що значно знижує точність.

За даними Американського армійського інституту соціологічних досліджень, точність попадання при випробуванні „Стінґерів" становила 40 відсотків. В руках муджагедінів ці ракети знищували повітряні об'єкти у 80 випадках зі 100.

Багато законодавців стурбовані, що американські ракети можуть попасти на чорний ринок і бути перепроданими Іранові або якійсь екстремістській близькосхідній групі.

В свою чергу, пакістанський уряд виказує серйозну стурбованість загостренням ситуації в прикордонних районах і особливо бомбардуваннями і артилерійськими обстрілами таборів втікачів і прикордонних сіл зі сторони афганських і совєтських військ. Ісламабад вважає, що в найближчі місяці совєтські окупанти спробують блькувати муджагедінів і перекрити їхні шляхи постачання.

На думку професора Пешаварського університету Анвара Хана, командування совєтськими окупаційними військами захоче будь-яким способом роздобути кілька екземплярів ракети „Стінгер".

У СВІТІ

МІНІСТЕР ОБОРОНИ ІНДІЇ 55 річний Вішванат Пратап Сайґ зрезиґнував зі свого посту після того, як інші члени кабінету прем'єр-міністра Раджіва Ґанді критикували його за зарядження перевести докладне урядове слідство закупу зброї, без попереднього узгіднення цієї справи з парляментом. Згаданий міністер все заступав думку, що уряд не повинен ховатися від власного народу, а вести відкриту і чесну політику. Парляментаристи, які належать до урядової Конґресової партії були розчаровані і обурені поступованням міністра оборони і заявили, що він зарядив слідство для того, щоб скомпромітувати власний уряд, а головно прем'єра Р. Ґанді, який в останньому часі почав наслідувати свою маму, виявляти свої симпатії до комуно-московської імперії і її сателітів.

ПРЕЗИДЕНТ ПІВДЕННО-Африканської Республіки Пітер В. Бота заявив в радіоінтерв'ю, що білі африканці ніколи не погодяться на передачу влади в руки чорним, бо таким чином вони видали б самі собі вирок смерти. Він вважає, що іншою справою є поміркована політика уряду у відношенні до всіх громадян ПАР, а іншою є передача влади в руки чорної більшости, яка не має не тільки досвіду у веденні державними справами, але в додатку її (більшість) вже зуміли інфільтрувати ворожі до ПАР політичні сили. Чорний архиєпископ Йоганнесбурґу Дезмонд Туту закликав населення, зокрема вірних Англіканської Церкви, засудити такий погляд президента Боти, як нелюдяний і політично вбивчий. Становище Боти напевно використають не тільки прокомуністичні сили Африки, але самий Совєтський Союз, який, як кажуть політичні спостерігачі, любить „в каламутній воді ловити рибку".

УРЯДОВА ЛІБЕРАЛЬНО-демократична партія теперішнього японського прем'єр-міністра Ясуґіро Накасоне не мала великих успіхів у льокальних виборах і це, на думку політичних спостерігачів, погана познака для теперішнього уряду і його політики. Японські засоби масової інформації повідомляють про спад популярности урядової партії і зріст Соціялістичної партії Японії, яка обіцяє виборцям повне затруднення, залишення податків на теперішньому рівні (Накасоне хоче підвищити на п'ять відсотків), збільшення експорту товарів за кордон тощо. Такі обіцянки Накасоне назвав пропаґандивним маневром противників і поганою прислугою для японського народу.

АФГАНСЬКІ ПАРТИЗАНИ АТАКУВАЛИ СОВЄТСЬКУ ТЕРИТОРІЮ

Москва. — Газета „Правда" і московська телевізія повідомили, що 8-го березня афганські партизани обстріляли фабрику синтетичного волокна в місті П'яндж в Таджикістані. Телевізія повідомила, що муджагедіни випустили 12 ракет, а „Правда" пише, що вони зробили два вистріли з ракет і вісім з гармат. Одна людина вбита, а двоє, в тому числі дитина, поранені.

Оба совєтські джерела повідомляють, що атака була проведена з афганського кишлака Емам Сагеб, що знаходиться в двох-трьох кілометрах від совєтського кордону. Партизани твердять, що напад був вчинений бойовою групою, яка перейшла прикордонну ріку і вела вогонь зі совєтської території. Як зауважують американські спеціялісти, совєтські засоби масової інформації ніколи не признають, що партизанам вдалося перейти державний кордон і провести бойову операцію на совєтській території.

„Правда" розповідає, що обстріл був справою рук партії „Гезб і ісламі". Згідно з версією газети, партизани зформували дві спеціяльні вогневі групи загальною кількістю 200 осіб, за якими йшли ракетники і артилеристи, а за ними група прикриття в складі 50 осіб. Газета пише, що вони відкрили вогонь з кишлака Емам Сагеб і характеризує цей обстріл як „акцію тероризму проти мирних совєтських людей".

Муджагедіни давно твердять, що їх люди проникають на совєтську територію, ведуть ісламську пропаганду і роздають тамошнім мусулманам корани. Вони також повідомляють, що в минулому провели кілька операцій на території СССР. Совєтські засоби масової інформації вперше повідомляють про напад муджагедінів на совєтську територію.

Як заявив представник афганської організації в Ню Йорку Аллах Султані, атака була проведена для того, щоб показати, що „ми боремося не лише за звільнення своєї території, але і за звільнення земель, відібраних від нас силою, і наших братів-мусулман, що перебувають під владою комуністів". А. Султані мав на увазі афганську територію, що перейшла до Росії до 1919 року, коли Афганістан здобув незалежність. Ісламські фундаменталісти недавно закликали до звільнення республік з мусулманським населенням, що входять до складу СССР.

Згідно з повідомленнями з багатьох джерел, совєтська влада відповіла на атаку партизанів жорстокими атаками. Як повідомляє один з працівників Уряду ЗСА, совєти „бомбардували ряд кишлаків протягом кількох днів і перетворили їх в розвалини". Загинули сотні афганців. На операцію були кинуті додаткові совєтські війська з території СССР.

Московська телевізія повідомила, що район, з якого були проведені вистріли, оточений совєтськими танками. Місцевому населенню дозволили покинути цей район, після чого совєти відкрили вогонь.

В АМЕРИЦІ

ВИСТУПАЮЧИ В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ напередодні від'їзду державного секретаря ЗСА Джорда Шулца на переговори в Москву, президент Роналд Реґен підкреслив, що у відносинах зі Совєтським Союзом треба бути реалістами. „Якщо б мені треба було схарактеризувати теперішній стан американсько-совєтських відносин, то я назвав би їх 'повсякденними справами'. Нині нема приводу ні для радости, ні для занепокоєння", — сказав Роналд Реґен. Виступ Президента і його відповіді на запитання заторкували різні аспекти відносин З'єднаних Стейтів і Совєтського Союзу. Найбільш критично він говорив про політику Совєтського Союзу у зв'язку з реґіональними конфліктами. Р. Реґен сказав, що ці конфлікти таять в собі небезпеку для миру і для американсько-совєтських відносин на майбутнє. „Совєтські війська продовжують війну проти афганського народу, не зважаючи на свої твердження про бажання мирно урегулювати афганську проблему", — сказав Президент. Він ще раз повторив, що готовий прийняти Михаїла Ґорбачова у З'єднаних Стейтах.

КОЛИШНІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ військовослужбовець Вейд Робертс, який дістав недавно політичний притулок в Совєтському Союзі, захотів поселитися в столиці Туркменії Ашхабаді. В. Робертс і його жінка, західня німка Петра Нойман, вибрали Ашхабад, бо він знаходиться недалеко від Каракумської пустині, де водиться багато змій. До служби в армії Робертс був професійним змієловом у Каліфорнії. Саме за цією спеціяльністю він і знайшов працю в Туркменії. П. Нойман буде працювати медичною сестрою в одному з ашхабадських шпиталів.

НАПЕРЕДОДНІ ПОЇЗДКИ державного секретаря Джорджа Шулца в Москву для переговорів з міністром закордонних справ СССР Едуардом Шеварднадзе, Сенат 70-ма голосами проти 30 прийняв резолюцію, яка закликала Дж. Шулца відкликати поїздку у зв'язку зі шпиґунським скандалом в американській амбасаді у Москві. Сенатори заявили державному секретареві, що він не повинен їхати в Москву до того часу, поки там не будуть знайдені безпечні приміщення для Шулца і його асистентів, де вони могли б говорити вільно і не боятися спрятаних мікрофонів. Як і можна було очікувати, Шулц не прислухався до голосу сенаторів. Ця резолюція не має сили закону, але вона, як підкреслює газета „Ню Йорк Таймс", є „вотумом недовір'я до місії Шулца".

ПОКЛИКУЮЧИСЬ НА неназваних вашінґтонських чинників, газета „Лос Анджелес Таймс" повідомила, що за період від кінця 1985 року в Совєтському Союзі засуджені на смерть не менш як шість совєтських громадян, які співпрацювали з американською розвідкою. Газета пише, що страчені були найбільш цінними американськими аґентами. Їх провал частково пояснюється поганою охороною амбасади ЗСА в Москві, в яку легко проникали працівниці КҐБ, що були в інтимних стосунках з американськими піхотинцями, які охороняли амбасаду. Деякі провали американських аґентів на совісті колишнього співробітника Сі-Ай-Ей Едварда Лі Говарда, який втік з ЗСА у вересні 1985 року і знайшов притулок в СССР

ФЕДЕРАЛЬНІ МЕДИЧНІ власті і приватні компанії, які працюють над пошуками лікарства від хвороби АІДС, повідомили, що розроблення нового лікарства натрапило на певні труднощі і початок випробувань його на людях доведеться відкласти на 40, а може й на 100 днів. Таке спізнення викликане великими розбіжностями серед вчених, техніків та бюрократів різних компаній, що продукують медикаменти.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association. Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N J 07302
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J 07303

Міхаїл Ґорбачов і Александер Дубчек

У минулому тижні совєтський вождь Міхаїл Ґорбачов відвідав Чехо-Словаччину. Був коротко, не цілих два дні і всупереч своєму звичаєві — не перевів пресової конференції. На цю тему появився в недільному числі „Ню Йорк Таймсу" з 12-го квітня ц.р. першорядний допис із Братислави. Ґорбачов, мовляв, не міг скликувати пресової конференції, бо що він відповів би, якби один із західніх журналістів запитав його, чи він схвалює збройну окупацію Чехо-Словаччини військами комуністичного Варшавського пакту в реакції на демократизаційні реформи комуністичного лідера Александра Дубчека, який хотів завести режим „з людським обличчям". Порівняння Ґорбачова з Александром Дубчеком насувалося під час відвідин гостя з Москви наче автоматично. Бож Ґорбачов деклямує про потребу реформ по лінії „демократизації", — те саме, що робив Дубчек, якого за такі реформи прогнали і з ласки дозволили жити, давши йому підрядну працю в малому місті на Словаччині.

Але речник совєтського міністерства закордонних справ Ґенадій Ґерасімов, який товаришив Ґорбачову, дав західнім журналістам інтеліґентну відповідь на запит, у чому різниця між спробою Дубчека дати Чехо-Словаччині режим „з людським обличчям" та реторикою Ґорбачова.

Ґерасімов відповів коротко: „У 19-ти роках" — себто у тому календарному часі, який минув від тієї окупації Чехо-Словаччини, проти якої заявився був навіть юґославський Йосіф Броз-Тіто. Тоді, 19 років тому, кремлівські володарі проголосили „доктрину", що СССР „має право активно встрянути у внутрішні справи кожної комуністичної країни, де комуністичний режим загрожений. Очевидно, міжнародний світ такої доктрини' ніколи не визнав".

Чехо-Словаччина, разом із Польщею і Мадярщиною, стала найбільш яскравим прикладом зламання Москвою постанов Ялтинської конференції, яка „ґарантувала" демократичний режим країн, визволених від гітлерівської окупації. Після того, як Вудро Вільсон у своїх 14-ти точках визнав право державного самовизначення чехам і полякам, як народам у межах габсбурської Австро-Угорщини, Чехо-Словаччина під президентурою Томи Масарика та з прем'єром Едвардом Бенешом були зразками справжньої демократії. Але совєтський експансіонізм довів до внутрішнього перевороту, всупереч вислідам виборів, які виказали, що комуністи мають меншість в народі. Едвард Бенеш буцім то скінчив самогубством, а насправді скинули його з високого поверху і він згинув, як останній символ чехо-словацької демократії.

Міхаїл Ґорбачов скоротив свої відвідини в Чехо-Словаччині, відвідавши тільки на кілька годин Братиславу і одно підміське сільське господарство, виправдуючись, що хоче бути у Москві ще поки прибуде туди американський державний секретар Джордж Шулц. Комуністичний поліційний апарат у Чехо-Словаччині умів зорганізувати „радісне" привітання Ґорбачова. Але чехи напевно не забули, що коли на місце Александра Дубчека прийшов ставленник Москви Ґустав Гусак — то Чехо-Словаччина опинилася цілком в орбіті сталінізму. Тепер ніби тамошній режим трохи покращав — безумовно під впливом „демократичної" деклямації Ґорбачова, але визволення Чехо-Словаччини прийде, як і визволення України, щойно після розвалу большевицької імперії.

Володимир Яців

ЧИ БУДУТЬ ПЕРЕПРОВАДЖЕНІ РЕФОРМИ В СССР?

II.

Чи можемо вірити в це, що Ґорбачов серйозно думає про ці справи, про які говорив на зібранні до представників різних країн в Москві, та якщо так, то чи можемо прийняти, що ера сталінська „гармати замість масла" приходить до кінця, та що Совєтський Союз рішив приступити до родини світового суспільства, як член і як добрий сусід. Однак, цікаво було б знати, на яких услів'ях мали б бути знесені ці барєри, щоб приступити до сусідських взаємовідносин на всіх відтинках політичного і економічного життя між Заходом та Совєтським Союзом. Напевно Ґорбачов хотів би мати у своєму посіданні технологічні здобутки західніх країн, щоб цим робом уздоровити занепалу совєтську економіку. Він хоче новий детант, який дав би йому це, що було в плянах під час першого детанту, за Нікіти Хрущова.

Михаїл Ґорбачов чує користі також на відтинку торговельному зі західніми країнами, які є готові торгувати навіть із „диявольською імперією", щоб тільки збільшити торговельні обороти, що виходили б у користь їхніх інтересів. Рівночасно московські тоталітарні провідники далі прямують до поширення своєї імперії силою, як також шукають нові території для своїх імперських впливів. Однак треба ствердити, що цей односторонній детант вмер з хвилиною вступу на територію Афганістану совєтської армії в 1979 році, що його Ґорбачов із своїми прихильниками старається відновити.

Треба ствердити, що Ґорбачов старається вийти з цих скрутних політично-національних і економічних проблем у поодиноких республіках Совєтського Союзу. Він вірить, що йому вдасться побороти всі труднощі зв'язані із прийняттям СССР до світового суспільства, щоб остаточно, як член цеї світової спільноти користати із здобутків західнього світу. Правдою є, що цей першого значення процес переговорів уже почався в західніх дипломатичних колах, завданням яких буде вирішити, за яку ціну допустити совєтів до членства в світовій спільноті. Це буде тяжке і відповідальне перед вільним західним світом завдання до вирішення, тому що Ґорбачов у своїх реформістських задумах насправді думає затримати теперішню систему, а лише рішився виправити її недоліки. Він пішов на дрібні поступки у різних ділянках життя, і затримав при тому систему насильницької контролі над народами СССР за допомогою КҐБ. Треба також взяти під розгляд опір партійно-державного апарату його реформам, тому що ця „нова бюрократична кляса" ніяк не хоче втратити своїх привілеїв. Усі інші ділянки його реформістських плянів не дуже його турбують через це, що все це на його думку лише менше важні півзаходи в різних ділянках життя, які нічого не змінюють. Для Ґорбачова такі проблеми, як національне питання, чи права людини в СССР в його реформістських плянах не існують тому, що він стоїть на старих традиційно-імперіялістичних російських позиціях.

Найважливішою справою переговорів є контроля узброєнь, яка натрапляє на поважні ріжниці поглядів на цю справу обох партнерів. Чи договір в цій справі буде підписаний — покаже майбутність. Однак треба підкреслити, що цим разом Ґорбачов робить ліберальні рішення супроти свого сателіта Польщі, і дозволяє урядові Ярозельського злагіднити режим у відношеннях до свого народу, який здобув собі право на відновлення економічної допомоги від західніх країн. Наслідком різних впливів на дипломатичному рівні, ЗСА знесли останні економічні санкції проти Польщі, які причинилися частинно до зменшення глибокої кризи в Польщі.

Можна сказати, що цей рух довкола реформ і деякі поступки в окремих випадках, аж ніяк не означають основних змін в соціялістичній системі. Всі ці так звані реформи є зумовлені цілим рядом кризових процесів, які трясуть імперією. Ці кризові процеси змушують Ґорбачова до застосування тактики, яка викликала б у світі враження, що в СССР відбуваються великі внутрішні лібералізаційні зміни на всіх відтинках політичного, суспільно-громадського і господарського життя, щоб таким способом добитися нового детанту, який є необхідний до оздоровлення економіки не тільки в Совєтському Союзі, але також у всіх соціялістичних системах московського зразка.

Володимир Жила

ОЛЕГ ШТУЛЬ — ЖДАНОВИЧ В ЖИТТІ

II.

Окреме місце в цій частині займає стаття Василя Маркуся „Олегові книжки". Вона показує як „в атмосфері книжок і мистецьких творів народжувалися думки журналіста, письменника й естета, людини громадського чину й інтелектуально-творчої наснаги, що ним був Олег Штуль-Жданович" (стор. 116).

Слабою сторінкою цієї частини збірника є те, що тільки сім статтей відноситься до діяльности О. Штуля на батьківщині. Немає тут ні однієї статті, яка змальовувала б його молоді роки на Волині. Скупо віддзеркалено також його життя й революційну діяльність в 1940-44 роках у Києві, в Луцькому, в Поліській Січі тощо. Ці роки важливі, бо в них він формувався, зростав, боровся з усім, що заважало нашій революційній ході вперед й тому цим рокам треба було присвятити окрему увагу, більш ґрунтовно їх дослідити й показати в ширшому обсязі.

Третя частина — це статті Олега Штуля, написані протягом майже 40 років життя. Вони охоплюють літературу, мистецтво, політику. Є тут спогади про Олену Телігу, Олега Ольжича, О. Сеника-Грибівського. Статті про Київ, похідні групи ОУН мають документальне значення й є добрим причинком для історії. Тут маємо також заяви й промови Штуля як голови ПУН-у та вияснення позицій ОУН („Від націоналізму до абсурду"). Олег Штуль в своїй основі — публіцист, журналіст з нахилом до літературознавства. Він працював швидко, але без академічної рутини. Писав розумно і був людиною різносторонніх творчих інтересів. Він ставився дуже толерантно до новаторства в літературі й мистецтві, „не любив трафаретів, штампів, у всьому мав свій власний стиль і методу. Він був інтелектуалом" (стор. 150).

З особливою любовю О. Штуль ставився до Олени Теліги і, здається, найкраще розумів і інтерпретував її творчість. Він писав: „Кожен вірш Олени Теліги вдаряє силою чуття, і кожен вірш вдаряє силою образів. Розпечена уява поетки замінює поняття образами, що заполонюють уяву читача й тримають до кінця вірша й далі знову змушують читати від початку" (стор. 199). Він вважав, що „найголовнішою рисою її творчости й суттю її величини" була її безприкладна щирість і в тому він не помилявся, бо він глибоко відчув і розумів усі тонкощі її поетичної палітри, її естетичні принципи й її невичерпне духове багатство. Олег Кандиба-Ольжич для нього „суворий і великий", бо він „пробував знайти духовий вихід з кризи, в яку зайшли українські визвольні змагання, де все дужчав ворожий натиск з обох фронтів, а українські сили з середини пожирала власна анархія" (стор. 212). Його стаття „МУР — в теорії і практиці" — це не тільки добре вдокументована дискусійна праця, це, насамперед, глибоке відчуття потреб часу й вміння бачити в житті провідне й визначальне. Саме тому він розумів, що потрібне читачам і усій українській літературі, яку він розглядав як духовість, або „те найделікатніше і найсвятіше, що має людська спільнота" (стор.221). У статті „Зустрічі з Києвом", він зброєю слова бореться за оновлення життя, за утвердження української правди, що стає для нього об'єктом мистецького відображення. Він пише: „Війна стугоніла на фронтах. Німецький чобіт застряг в чорноземі Чорномор'я над Доном, під Ростовом. Наїздник мерз в сухому морозі Лівобережжя, корчився під вітром відкритого степу й не знав, що з ним робиться. Наказав бідному й обдертому населенню 'дарувати' теплі речі для армії. Що міг робити Київ? Не маючи змоги чинити відкритого опору, він 'дарував'. І вулицями Києва пішла німецька армія в шалях, в теплих ковнірах, в різноманітних рукавицях. Жалюгідне це було видовище, і воно знищило міт про силу німецької армії. Тут почався її розвал і капітуляція! Її моральна сила луснула на вулицях Києва.

„Наїздник божеволів. Розстрілював, катував, вивозив. А Київ? Київ сміявся. Відповідав анекдотами й зімкненням лав. Можливості підпілля не зменшувались, бо Київ-герой давав йому притулок" (стор. 286).

Показався О. Штуль і добрим полемістом („Від націоналізму до абсурду"). У цій статті він діє як досвідчений і мудрий редактор та як відповідальний націоналістичний діяч — вимогливий до себе і чуйний до інших. За вдалим викладом матеріялу відчувається його великий досвід та вміння різноманітнити прийоми в полеміці залежно від умов і сили арґументів.

Рецензуючи збірник не можна поминути й короткого нарису „Різдвяне", написаного в формі інтимної розповіді, поданої у вигляді спогаду. В ньому домінує мінорний настрій, простота форми й ясність вислову.

У книзі вміщено 55 фотографій з родинного й громадсько-політичного життя О. Штуля. Подано іменний покажчик, що допомагає в користуванні книгою. Покажчик охоплює близько 460 прізвищ, не включаючи Олега Штуля-Ждановича, прізвище якого з'являється майже на кожній сторінці збірника.

Підсумовуючи, хочемо зацитувати уривок зі статті Богдана Гасюка „Олег Штуль — образ в душі": „Відійшла людина, залишаючи свій портрет, викарбований ніжністю і добром у серцях тих, що розуміли її. Відійшла людина туди, за чим тужила в житті: в царство духа" (стор. 49). Уривок показовий для змалювання постаті О. Штуля. Він цікавий не тільки своїм значенням і сполученням життєво конкретного та філософсько узагальнюючого, але й своїм духовим призначенням. Адже це призначення зумовило неповторний образ людини, що жила й віддано служила своєму народові.

У книзі є дрібні огріхи — помилки, недогляди стилістичного характеру тощо. Та вони не можуть применшити цікавого й потрібного видання, що дає змогу зримо уявити, ким був і ким залишиться для поколінь О. Штуль-Жданович — діяч багатогранного обдарування і незгасної любови до народної правди в боротьбі за визволення українського народу. Це дає право сказати: книга потрібна! Нею зацікавиться і науковець і широке коло читачів, кому дорога українська визвольна боротьба й хто хоче ґрунтовніше пізнати минуле свого народу.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Богдан Марків

Концерт Камерного Ансамблю „Нова"

Камерний Ансамбль „Нова", музичним керівником якого є піяністка Лариса Крупа, дав у неділю, 22-го березня свій третій в сезоні концерт в Українському Інституті Америки в Ню Йорку. Виконавцями програми були цим разом два члени ансамблю: Лариса Крупа і челіст Ерік Фрідлендер.

Програма, як правило цього Ансамблю, дбайливо підібрана і в дуже сенсовній черговості подана. Перші дві і останні дві точки програми були виконані спільно челістом і піяністкою; третій твір (перед перервою) і перший (після перерви) були фортепіянові сольо.

Почався концерт „Токкатою для чельо і фортепіяну" композитора Джіролямо Фрескобальді (1583-1643), яку аранжував Ґаспар Кассадо в доброму барокковому стилі. Це був наче музичний вступ до цілого вечора. Слідувала „Соната ч. 3 в А-дур, опус 69" Бетговена, написана вона в 1808 році, вже після „Пасторальної симфонії". Визначається вона бадьорістю і порушається дуже швидкими темпами. Має частину „Скерцо", що своїм польотом і синкопованими ритмами вимагає прецизної ритмічної чіткости. Музичний діялог із усією його напруженістю був захоплюючо рівним у обох інструментах.

Першу частину концерту закінчила піяністка Крупа чотирьома прелюдіями із серії „8 Прелюдій для фортепіяно" швайцарського композитора Франка Мартена (1890-1984). Ця серія постала в 1948 році і була призначена для визначного румунського піяніста Діну Ліпатті. Для „Прелюдій", як і інших творів Мартена є знаменне, що його мелодії порушуються по близьких для себе тонах — деколи навіть хроматично. Він уживав серійної техніки, і його зараховують до атональних композиторів.

Другою сольовою точкою Лариси Крупи була „Третя соната г-моль, опус 15" Віктора Косенка (1896-1938). Написана в 1928 році, була вона присвячена Борисові Лятошинському. Це глибокий і технічно важкий до виконання твір, у якому головна тема постійно виринає з-посеред бурхливих акордів. Твір нагадує велику „Сонату г-моль" Ліста. Один і другий твір написані в цій самій тонації, обидва є „одночастинні" — та виконуються без перерви. Піяністка панує бездоганно над інструментом, її ритмічна прецизність і феноменальна пам'ять музичного тексту дозволила їй блискучо виконати свої сольові точки програми.

Після цього прийшла „Баляда на чельо і фортепіяно" згаданого вгорі Мартена. Написана вона в 1949 році і присвячена челістові і музикологові Ернстові Морові. Ця річ є в репертуарі найкращих челістів. Половина партії для чельо написана подвійними тонами, що створює не абиякі труднощі для смичкового інструменту. Фортепіянова партія зі своєю поліритмічністю і частими змінами такту вимагає великого вміння. Виконавці дуже успішно вив'язалися зі свого завдання і заслужено зібрали оплески.

Остання точка прогами — „Полонез опус 3 для чельо і фортепіяно" Шопена. Це елегантний твір для обох інструментів. Пориваючий ритм, багатство віртуозних пасажів, все мерехтить блеском, яким Шопен так вдало орудує. Концертанти відтворили цю річ з бравурою.

Треба було не абиякого вкладу праці, щоб подолати так успішно цю нелегку програму. Велике признання належить її виконавцям: знаменитому челістові Ерікові Фрідлендерові та його співконцертантці піяністці Ларисі Крупі. Приємно, що такі концерти відбуваються на українській сцені.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

„УКРАЇНЦІ ЗА РУМУНСЬКОЮ ЗАСЛОНОЮ"

У своєму коментарі на мій репортаж на повищу тему, Ф. Лукіянович (покликаючись на дані Міжнародного монетарного фонду з 1982 року) висловив певні сумніви відносно поданих мною деяких даних, а зокрема щодо 10-більйонового заборгування Румунії супроти західніх держав, вважаючи його перебільшеним („Свобода" з 27-го березня 1987 року).

„Ню Йорк Таймс" з 24-го жовтня 1985 року (ст. А2, шп. 3) пише, що Румунія признається до 12-більйонового заборгування, а західні бухгальтери підносять цю цифру до 14 біл. дол. Отже подана мною сума (10 більйонів) навіть менша від суми, яку потверджують самі румуни.

Іван Лучечко

Джерзі Сіті, Н.Дж.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вісткиій огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

ЗА КОМУНІСТИЧНОЮ ПОЛЬЩЕЮ також Мадярщина підвищила ціни на товари першої потреби, зокрема харчові продукти, а на м'ясо аж на 22 відсотки. Поголоски про підвишку цін кружляли у Будапешті від довшого часу, але населення, маючи довір'я до власного уряду, не вірило у несподіване підвищення без публічної дебати і попереднього повідомлення в пресі. Тим часом поголоски стали дійсністю. Міністерство сільського господарства і торгівлі повідомило в кінці минулого тижня про рішення уряду, заспокоюючи населення, що підвишка не буде більшою, як 7 до 10 відсотків, а вищі ціни передбачені тільки для м'яса, алкогольних напитків, тютюн, імпортовані меблі тощо. Економічні спостерігачі кажуть, що у порівнянні з іншими сателітними країнами Мадярщина має найвищий життєвий рівень.

Н. Сеник-Коваль

Д-р РОБЕРТ КОНКВЕСТ — „ЖНИВА СМУТКУ"

II

Церква

Відносно церкви теж багато урядових наказів: заборона релігії в школі, конфіскація церковного майна, замикання церков. У церквах улаштовували розвагові клюби, склади зерна, майстерні, музеї, деякі просто розвалювали, дзвони переплавлювали. Було створено „ліги безбожників", які провадили антирелігійну пропаґанду. Священиків, єпископів арештовували, розстрілювали, депортували на каторжні роботи. Дітей священослужителів переслідували, арештовували.

Переслідували усі Церкви: Православну, Католицьку, Євангельську, синагоги, але офіційними законами зліквідували лише Українську Автокефальну Православну та Українську Католицьку церкви.

Ліквідація української інтелігенції

Одночасно з наступом на село почався наступ на Україну взагалі — на національну культуру та її творців. Усе, що виплило на поверхню за так званої українізації, жорстоко безжалісно скошено. Це сталінська українофобія, як говорив академік Сахаров. Націю треба було обезголовити — твердить автор.

Арештовано 5,000 тисяч членів так званої СВУ (Спілка Визволення України), серед них: політики, науковці, письменники, критики, лінгвісти, священики, студенти. Членів СВУ знаходили і на селах, а навіть серед війська.

За якийсь час друга хвиля арештів інтелектуалістів, які ніби ще у 1925 році створили Український Національний Центр, який очолив Голубович.

А ось в Україну приїжджає Постишев, який зразу ж заявив, що тут ще є залишки куркульства і націоналізму. Всіх робітників метеорологічної станції арештовано, мовляв, фальшували передбачення погоди — саботаж. Арештували і розстріляли 35 працівників Комісаріяту агрикультури.

Потім почалася чистка членів партії. Із 120 тисяч „вичищено" 27,000. Каганович обвинуватив партію України за те, що „в селах ще верховодять куркулі". „Правда" скаржилася, що українські комуністи вперто сперечались щодо нереалістичних зернових плянів, і особливо неохочі вони у викритті куркулів. Обласні партійні секретарі доказували, що ми, мовляв, не маємо куркулів, ми маємо лише трудове селянство. На XIУ з'їзді партії у 1938 році із 86 членів ЦК (Центральний Комітет) партії України лишилося тільки три почесні — аполітичні члени.

Республіка Україна віддана під цілковитий нагляд НКВД.

М. Скрипника усунули із Комісаріяту освіти. Постишев назвав його зрадником інтернаціоналізму. Скрипник боронився перед Політбюром, вони ж вимагали від нього визнання „помилок", покаяння. Того пополудня Скрипник застрелився. Застрелився й голова українського уряду Любченко, а також письменник Хвильовий, який, до речі, писав: „Українська економіка — не російська, не може бути такою, бо українська культура виникає з економічної структури і тому впливає на неї, має свою характерну форму і риси. Словом, Союз лишається Союзом, а Україна — незалежна держава".

Постишев виступає на ЦК із суворою критикою Скрипника і „скрипниківців". Цим разом Скрипник уже націоналіст-деґенерат, який хотів відірвати українську мову від російської, усі контрреволюційні гнізда були оформлені при Наркомосі (Народний Комісаріят Освіти), в українському інституті марксизму-ленінізму, сільськогосподарській академії, при Інституті Шевченка, при видавництвах, транспорту, геодезійній комісії, Українському інституті філософії, при Українській Академії Наук. Згадали й український театр на чолі з Л. Курбасом.

Тяжко уявити, скільки осіб тепер було заарештовано, розстріляно, скільки покінчило життя самогубством.

У зв'язку з убивством Кірова — знову масові арешти, лише письменників, каже автор, було заарештовано 200-300 осіб.

Навіть Троцький писав: „Ніде не провадились такі репресії, чистки, приниження і різні бюрократичні хуліганства, як в Україні — в боротьбі проти сильного стремління українських мас до більшої свободи".

Діти

Діти розкуркулених, арештованих, розстріляних, депортованих, померлих з голоду батьків — голодні, обдерті — блукали вулицями міст, жебрали, крали, отже, стали злочинцями — справді ж — це жертви злочинної держави. Ганебний совєтський закон карає цих, стократ караних, невинних сиріт: „Дітей від 12 років життя карали смертю, як дорослих".

Чужинець-журналіст бачив, як у сільській хаті на Харківщині лазив по підлозі дволітній хлопчик, його тіло було так здеформоване, що не було подібне на людське.

Між селами Крижівка і Будища при дорозі лежало двоє дітей 7-10 років, ніхто ними не цікавився, нікому їх не бракувало. Подібних прикладів сотні.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Виставка „Світ Курилика" в Українському Музеї

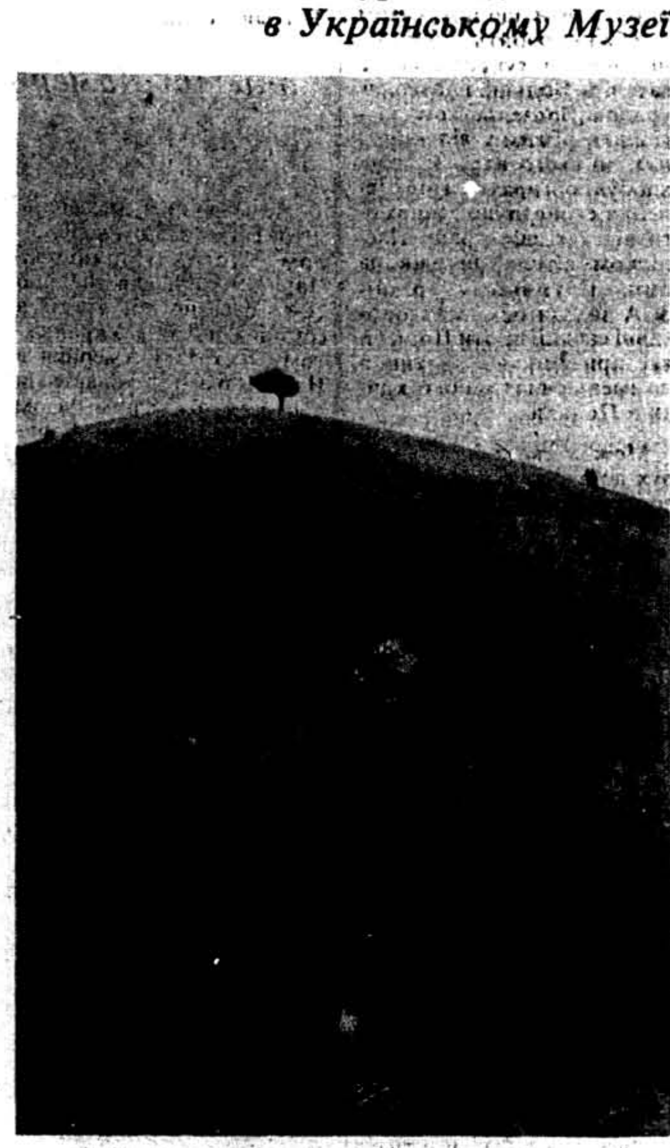
Виставку відкрито в Українському Музеї в Ню Йорку 8-го березня ц.р. Напередодні відкриття виставки урочисто відзначили члени товариства „Український Музей".

Д-р Богдан Цимбалістий привітав професора Юрія Шевельова, який був ініціятором влаштування виставки, і представив куратора виставки мистецтвознавця Джовн Меррі, директора Мистецької галерії в місті Ошава. У 1982 році вона організувала пересувну виставку картин Курилика, яку протягом двох років показали в 14 канадських містах.

Джовн Меррі розповіла, що Василь Курилик народився в 1927 році в родині українських фармерів у провінції Альберта. Батько його походив з Буковини. Ще від першої кляси початкової школи Курилик почував себе художником — багато малював. Український православний священик збудив у хлопця інтерес до української культурної спадщини. Курилик полюбив українське народне мистецтво. Пізніше, коли художник сам робив рами для своїх картин, він часом прикрашав їх українськими орнаментами. Кілька таких рам можна побачити на сьогоднішній виставці.

Курилик закінчив Манітобський університет у Вінніпегу із спеціялізацією в англійській літературі. В 1949-50 академічному році він учився в Онтарійському мистецькому коледжі, але був ним незадоволений, бо жоден викладач не відповідав його творчим запитам. Курилик „на палець" поїхав до Мехіко, сподіваючись чогось навчитися від мехіканських митців соціяльно-реалістичного напрямку. Але й тут Курилик залишився незадоволеним. У середині 50-их років він кинувся шукати наставника в Англії, там заломився психічно і опинився в лікарні. Під впливом однієї медсестри перейшов у католицизм, що пізніше мало великий вплив на його творчість — він малював картини на релігійні теми. Навіть хворим Курилик не кидав малювання. На сьогоднішній виставці є пам'ятка з того часу — трагічна постать хворого.

1960 року Курилик мав у Торонто свою першу виставку, що мала великий успіх. Художник прославився, завоював собі провідне місце в мистецькому світі

Господи, якби я міг бачити.

Канади. Його унікальні картини віддзеркалюють життя національних груп Канади, найбільше українців, також поляків, жидів, ескімосів, ірляндців і французів. Курилик був надзвичайно працездатний, часом за день малював п'ять картин.

1977 року Курилик помер від раку, маючи 50 років. Лишив коло 4,000 картин.

В Українському Музеї в Ню Йорку виставлено 32 картини Курилика. Спогади дитинства навіяні картини „Українські колядки в Західній Канаді", „Українські Великодні звичаї", „Клечальна неділя". На стросві картини віддзеркалюють життя українських фармерів і природу Західньої Канади. Вражає картина „Трагедія канадських українців у прерії". Тут — засніжене поле, згоріла хата, пригнічені люди. Незадовго до смерти Курилик написав картину „Вітер співає в телефонних дротах", тут — темносинє небо, майже чорні дерева, проти вітру йде, опустивши голову, зажурений чоловік.

Із своєї подорожі 1970 року до Совєтського Союзу Курилик привіз картину „Останні хвилини життя Лесі Українки в Сурамі (Грузія)": на картині невеличкий будинок, крізь вікно видно жіночу постать.

Картини на виставку в Українському Музеї були позичені з кількох канадських музеїв і галерій, з Музею модерного мистецтва в Ню Йорку, з Смітсонівського інституту у Вашінгтоні і з приватних збірок.

Видано ілюстрований каталог виставки українською і англійською мовами, вступну статтю написав Юрій Шевельов.

Він відзначив риси подібности в біографіях двох силя Курилика і Тараса Шевченка. Обидва вони вийшли з селянської хати, обидва пробили собі шлях з суспільних низів до вищих кіл, зустрічаючись з представниками еліти, чи то інтелектуальної, чи урядової. Обидва володіли пером письменника і пензлем маляра. І обидвох штовхала вперед не зрозуміла може для них самих сила, що її Шевченко назвав покликанням і що в дійсності була одержимістю, що водила рукою кожного з них, не давала хвилини заспокоєння й гонила далі й далі.

Але вони були одержимі не тим мистецтвом, з якого дістали професійну освіту. Шевченко був майстром і професіоналом образотворчого мистецтва. Але одержимий був поезією. Курилик завершив формальну освіту з літератури і за жодки писав прозу — численні коментарі до власних малярських творів, автобіографічну книжку „Хтось коло мене" та інше. Але одержимий він був малюванням. Уважають, що від нього лишилися не одна тисяча картин і, може, не менше рисунків. Його знайомі оповідають, що він малював часто по 17 годин на день.

Виставка картин Курилика перебуватиме в Ню Йорку до 3-го травня, тоді переїде до Інституту Модерного Мистецтва в Чікаго, а у вересні цього року буде показана в мистецькій галерії в місті Ошава, Канада.

Любов Дражевська

Літопис Бойківщини

Цими днями вже появився 80-сторінковий піврічник (січень-червень 1987), присвячений дослідам історії, культури й побуту Бойківщини.

Головна Управа Товариства „Бойківщина" є видавцем цього довготривалого журналу.

Це регіональне товариство на своєму конті має ще інші видання про Бойківщину. Воно з усіх інших регіональних товариств найбільш активне — крім різного роду видань ще безліч землячських зустрічів.

Крім головної управи в ЗСА і канадського відділу, має ще представництва в Англії й Аргентині.

У склад редакційної колегії Літопису Бойківщини з головним редактором Мироном Утриском відомі журналісти — Ліда Бурачинська, д-р Богдан Стебельський; крім них ще о. митр. Семен Іжик, Омелян Кушнір, Олександер Татомир, Леся Шпитель.

З важливіших матеріялів назвімо VI том „Атласу бойківських говірок" Мирона Утриска, „Народній художник України Василь Свида" А. К. Жука, „Монографія села Михновець, повіт Турка н/С" Василя Онуфрика, „Бойківський одяг" К. І. Матейка (ілюстрація, 15 джерельних позицій), „Карпатські бойківські ліжники" О. І. Никорака, „Лісорозробка" Р. Й. Федики (література — 12 позицій), „Гончарство" К. І. Матейка.

У цього року журналах найбільше значіння мають ті статті, які оперті на джерелах.

Відносно розташування матеріялів, некрологи повинні замикати журнал, а перші сторінки повинні починатися (в нашому випадку) „Зверненням СКВУ до українців у вільному світі". Також „Перший гонорар", до речі добрий текст підходить до „Квітучих берегів", у яких подібні матеріяли мають своє місце.

На кожний спосіб Літопис Бойківщини — це один із дуже цінних українських журналів у діяспорі.

Естетично оформлений Літопис Бойківщини (на доброму папері, вел. 6x9) можна замовляти:

„Boykivshchyna", 2222, Brandywine St.; Philadelphia, Pa.; 19130 USA, Тел.: (215) 567-3186

Яр. К-ий

ЗАКОНОДАВЦІ НЮ ЙОРКУ схвалили бюджетний плян на новий фінансовий рік. Згідно з цим законом будуть врізані деякі податки. Будуть підвищені і, мабуть, у значній мірі, всі бенефіти допомоги системи велфер, а також збільшені фонди на освіту. Зменшення податків з дев'ятьох до сімох відсотків буде проведено послідовно протягом чотирьох років. Крім того буде виділено 9 більйонів дол. на політшення підземних, приміських поїздів і автобусів.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II закінчив свою пастирську візитацію до трьох латиноамериканських держав Уругваю, Чіле і Аргентини і прибув спеціяльним літаком „Аль Італія" до Риму. В неділю, 12-го квітня (шутна неділя) Папа привів в асисті багатьох аргентинських єпископів і священиків полеву Торжественну Службу Божу у якій, як інформують кореспонденти і пресові агентства, брало участь біля одного мільйона вірних. Під час проповіді Папа ще раз закликав аргентинських ієрархів поборювати всяке зло у спільноті. В червні Папа плянує відвідати свою батьківщину Польщу, а у вересні знову прибуде до З'єднаних Стейтів Америки.

ЧЕРЕЗ ДОВГОТРИВАЛУ громадянську війну, безробіття, недостачу харчів і товарів першої потреби, тисячі сальвадорців намагаються тепер, легальним і нелегальним способом, переселитись до З'єднаних Стейтів і залишитись тут принаймні до часу поки в їхній країні не запанує цілковитий спокій. Американські еміграційні чинники заявляють, що цей рух населення із Ель Сальвадору до ЗСА радше виглядає на масовий ісход, як на еміграцію. Від 1982 року до ЗСА переселились понад 400,000 сальвадорців, які працюють в більшості на низько платних роботах у сільському господарстві, готелях, ресторанах тощо.

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. крилошанин Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію в п'ятницю, 24-го квітня 1987 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці в Озон Парку, Н. Й., за Блаженної Пам'яті:

ІВАНА І АННУ ГАНУЩАКІВ
Інж. РОМАНА КОСА
МАРІЮ КОХАНОВСЬКУ
Д-ра МИКОЛУ НЕСД (НЕЗДІЙМИНОГУ)
ЮЛІЯНА ОХРИМОВИЧА
Д-ра ВАСИЛЯ СТЕФУРАКА
ОЛЕКСАНДРА СТОВБУ
РОМАНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО
ІЛЛЮ ШКІЛЬНИКА
ВОЛОДИМИРА ЮРКОВСЬКОГО

Всіх Вп. Членів ФКУ просимо про молитви за померлих наших друзів.

Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ПОМЕРЛИМ ЧЛЕНАМ ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. Достойного Д-ра

СТЕПАНА РОСОХИ

Члена Головної Команди Карпатської Січі, посла та Заступника Голови Сойму К.У., довголітнього публіциста, видавця, громадського та політичного діяча, одного з головних будівничих Карпато-Української Держави

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ

в понеділок, 20-го квітня 1987 року в Українських Католицьких Церквах

як слідує:

у соборі св. Софії в Римі, відправить Їх Блаженство Кардинал і Патріярх Іван Любачівський;

у катедральному храмі Непорочного Зачаття у Філядельфії, Пенсильванія, відправить Архиепископ і Митрополит Стефан Сулик;

у катедральному храмі у Стемфорді, Коннектикат відправить Владика Василь Лостен;

у катедральному храмі у Чікаго, Ілл., відправить Владика Інокентій Лотоцький, ЧСВВ;

у катедрі св. Йосафата в Пармі, Огайо, відправить Владика Роберт Москаль;

у катедральному храмі св. Володимира у Вінніпегу, Канада, відправить Їх Високе Преосвященство Митрополит Максим Германюк;

у катедральному храмі св. Йосафата в Торонто, Канада, відправить Владика Ізидор Борецький;

у катедральному храмі св. Володимира в Парижі, відправить Владика Михайло Гринчишин;

у катедральному храмі в Мюнхені, Німеччина, відправить Владика Платон Корниляк;

у катедральному храмі у Лондоні, Англія, відправить Владика Августин Е. Горняк, ЧСВВ;

у катедральному храмі в Куритібі, Бразилія, відправить Владика Єфремій Е. Кривий;

у церкві Непорочного Зачаття Діви Марії в Дітройті, Миш., США, відправить Впр. о. Д-р Себастіян Сабаль, ЧСВВ;

у церкві св. Йосафата у Вашінгтоні, Д. К., відправить Впр. с. Проф. Атанас Пекар, ЧСВВ;

у манастирі св. Йосафата у Ґлен Кові, Н. Й., відправлять оо. Василіяни зі студентами на чолі із Впр. о. Александром Гавкалюком, ЧСВВ — Ігуменом;

у церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й., о год. 11:30 ранку, відправить Впр. о. Ігумен Патрикій Пащак, Парох

ГОЛОВНА КОМАНДА КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ:

Д-р ВАСИЛЬ ВЕРЕШ, Голова — ВАСИЛЬ ТИМКО, Секретар

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшли від нас в Вічний Спочинок 4-го вересня 1986 року

наш Найдорожчий

БАТЬКО, ДІДО та ПРАДІДО

бл. п. проф.

АВГУСТИН ШТЕФАН

та

22-го листопада 1986 року

наша Найдорожча

МАМА, БАБУНЯ та ПРАБАБУНЯ

бл. п.

ОЛЕНА з ПОЛЯНСЬКИХ ШТЕФАН

Цією дорогою складаємо щиру подяку Високопреосвященному Митрополитові Стефанові Суликові, о. Прелату Михайлові Федоровичеві, Преч. о. Раймондові Ривакові, о. Крилошанинові Томі Берилякові, о. проф. д-рові Атанасові Пекареві, ЧСВВ, о. Іванові Філус і о. Йосифові Коріпчаку за відслуження похоронних відправ та відпровадження Тлінних Останків на Архиепархіяльний Цвинтар у Лінґорні, Пенсильванія.

Дякуємо Українським Ветеранам та Спілці Української Молоді за почесну стійку з прапорами під час Панахиди.

Спеціяльна подяка Карпатському Дослідчому Центрові ім. Юліяна Ревая, а головно проф. д-рові Петрові Стерчові та д-рові Василю Верешеві, секретареві, за старанну поміч в похоронах.

Сердечно дякуємо Братству Карпатських Січовиків, колишніх студентів та співробітників, які попрощали з інших країв, щоб бути на похороні, та за несення Тлінних Останків з похоронного заведення Насевича до Катедри Непорочного Зачаття у Філядельфії. За почесну стійку і тримання прапорів під час цілих відправ, в особах Петро Баєр і Теодор Сидор, Василь Тимко і Юрій Шанта, д-р Вінкентій Шандор і д-р Василь Вереш, проф. д-р Михайло Пап та інж. Михайло Шпонтак, інж. Олександер Палаташ і Теодор Габрин, як і Ганусь Кедюлич Гарас і Юрко Грицюк.

Наша найсердечніша подяка високодостойним особам представникам організацій, які склали співчуття та виголосили промови, а то: о. проф. д-рові Атанасові Пекареві, ЧСВВ за прекрасне прощальне слово у церкві. На Панахиді — достойному Миколі А. Півницькому, д-рові Зенону Городиському, п. Михайлові Ковальчеві. На Тризні — дуже дякуємо достойному проф. д-рові Петрові Стерчо, який провадив Тризну, за його щирі слова співчуття та чудовий конспект в англійській мові для тих, що не розуміли української мови.

На Тризні промовляли: д-р В. Шандор, д-р Василь Вереш, проф. д-р Михайло Пап, інж. Юрій Шанта, Ганусь Кедюлич Гарас, інж. О. Палаташ, інж. Михайло Шпонтак.

Спеціяльно дякуємо Преосвященному Владиці Василеві Лостенові за висловлені співчуття та дякуємо п. Осипові Лупанькові за чудовий спів, та всім, що взяли участь у похоронах наших Дорогих Батьків.

Вдячні:

син — д-р ВАСИЛЬ з дружиною ЛУЇЗОЮ та дітьми
внук — ДАВИД
внучки — ЛЕСЛІ й ГЕЛЕН-КЕЙ
донька — КАТЕРИНА з чоловіком ОЛЕКСАНДРОМ ЧЕДДАР і дітьми
внучка — ОЛЬГА
внук — ДАВИД з дружиною ЗУЗАННОЮ
внучка — ТЕРЕСА
внучка — ДЕБОРА з чоловіком РОБЕРТОМ СМИТ і донькою
правнучка — ЕРІКА СМИТ, ЯРЕД АЛЕКСАНДЕР — внук
внук — ТОМА з дружиною ВАРВАРОЮ

Відбулася нарада станичних

У Ню Йорку в приміщенних Пластового Дому відбулася 28-го березня 1987 року нарада-зустріч провідників усіх пластових станиць на терені ЗСА, яку зорганізувала Крайова Пластова Старшина, згідно із своїм річним пляном праці.

Присутні були представники 25 пластових станиць на усіх 27 діючих в ЗСА.

Участь у праці взяли також представники гуртків Пластприяту і члени окружних таборових комісій, які день пізніше відбули свої окремі таборові наради.

Зустріч відкрив голова КПС пл. чен. Ігор Сохан, вітаючи численно зібраних присутніх і передав її провід першому заступникові пл. сен. Олесеві Лабунці, який попросив до слова голову Крайової Пластової Ради пл. сен. Евстахію Гойдиш, щоб з'ясувала перебіг другої сесії Пластового Конгресу що відбулася в листопаді 1986 року в Канаді. Вона також подала свої міркування на тему останньої хвилі самогубств.

Далі про свої справи звітували поодинокі члени Крайової Пластової Старшини, які були присутні майже в повному складі. Вони теж відповідали на запитання представників станиць. Після спільного полуденку присутні прослухали доповіді пл. сен. Мирослава Лабуньки на тему відзначування Тисячоліття Хрищення України і пояснення до програми Ювілейної Пластової Зустрічі, що відбудеться в серпні цього року на терені Канади, які дала відпоручник КПС до комісії зустрічі крайова комендантка пластунок пл. сен. Христина Ковч. Потім коротко звітували станичні або їхні відпоручники про свою діяльність і проблеми на місцях.

Підсумками нарад закінчено позитивну відправу, яка була проведена в діловому та дружньому дусі і яка виказала, що львину частину виховної та адміністраційної праці в пластовій організації на терені ЗСА виконують тепер пластуни із молодшої генерації, які поважно підходять до своїх обов'язків.

В неділю, 29-го березня, проведено нараду представників окружних таборових комісій і комендантів минулорічних таборів для зроблення підсумків та висновків на черговий сезон. Нарадами проводив голова крайової таборової комісії пл. сен. Іван Гвозда.

О. К.

Ділимося з Членством ОДВУ, а усім Українським Громадянством Америки сумною вісткою, що в понеділок, 30-го березня 1987 р., на 87-му році трудолюбивого життя відійшла у Вічність

сл. п.

ІРЕНА Т. ГРАНОВСЬКА

вдова по сл. п. проф. д-рові О. Грановському, довголітньому Голові ЦУ ОДВУ.

Поховано Покійну в п'ятницю, 3-го квітня 1987 р. на Сансет Меморіял Цвинтарі в Ст. Пол, Міннесота, українським православним і шведсько-американським лютеранським духовенством.

На бажання Покійної, замість квітів складати пожертви на Стипендійний Фонд ім. Олександра й Ірени Грановських при Міннесотському Університеті.

Висловлюємо всій Родині Грановських найглибші співчуття, а по Покійній нехай буде

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!

Центральна Управа Організації Державного Відродження України у США

Відбулися Загальні збори Осередку СУМА в Філядельфії

В неділю, 15-го березня ц.р., в приміщенні УОКЦентру відбулися річні Загальні збори Спілки Української Молоді Америки, Осередку ім. УПА в Філядельфії. В зборах взяли участь 40 повноправних дійсних членів Осередку, між ними багато молодих дружинників. Збори відкрив голова Осередку Іван Яворський, який привітав присутніх членів та представників організацій і гостей. Після молитви та прийняття порядку зборів, вибрано президію зборів, а відтак провід зборами перебрав голова президії Мирослав Солтис, секретарювала Павліна Кулинич. Присутні вислухали привіти від місцевих відділів ООЧСУ, АБН, ТУСМ, ОЖ ООЧСУ, Українських-Американських Ветеранів та школи українознавства „Наша Українська Школа" (НУШ) при Осередку.

Із звітів діяльности поодиноких керівних членів управи Осередку та Булави Відділу Юнацтва можна було сформувати образ многогранної праці СУМА в Філядельфії. Між звітами було також слово директора НУШ Ігоря Шперналя про дальший зріст та розвиток НУШ. Відмічено успішну працю танцювальної школи при Осередку під проводом Галини Козак. Варто занотувати що більшість дискутантів — це молоді люди, які, виростаючи поза межами України, виховувалися в рядах СУМ.

На внесок Контрольної комісії збори одноголосно схвалили абсолюторію. Д-р Михайло Дзюбас з Трентону виголосив привіт від Крайової Управи СУМА.

На внесок Номінаційної комісії збори вибрали головою на слідуючу каденцію Юрія Наконечного, відомого сумівського діяча з молодшого покоління. На інші пости були обрані: заступник голови — Богдан Лужецький, секретар — Павліна Кулинич, скарбник — Софія Питльована, фінансовий секретар — Марян Стасюк, голова Контрольної комісії Андрій Міджак, Булавний юнацтва — Марія Іваськів. Після короткого слова новообраного голови, який подякував присутнім за довір'я Загальні збори закінчилися відспіванням національного гимну.

Н. Н.

Д-р Роберт Конквест...

(Закінчення зі ст. 2)

Уся генерація дітей з 30-их років Совєтського Союзу, особливо України, знищена або скалічена — підсумовує автор. І не було їм нізвідки допомоги. Очевидець тих подій сказав: „Вони, бідні, бачили так багато смертей і так багато терпіли, що їм усе життя здаватиметься чорним".

Понад три мільйони дітей померло з голоду, тисячі депортовано.

Про голод знав світ

Федор Раскольніков, совєтський амбасадор у Болгарії, а потім дефектор, написав Сталінові відкритого листа, де стверджує, що голод штучно „організовано".

Тєрєхов — „апаратчик" в Україні, який пережив усі чистки, за Хрущова писав у „Правді", як то він доповів Сталінові про умираючих з голоду, а той відповів: „Нам говорили, що ви, тов. Тєрєхов, добрий оратор, виходить, ви і добрий оповідач казок".

Західнім журналістам було заборонено виїжджати поза Москву, але дехто з них крадькома дібрався до Харкова, пішки ходив там по селах і докладав про ці трагічні події, інші ж стреміли за всяку ціну лишитися в Москві, щоб описувати будову Московського метро, фальшиві судові процеси, замовчували голод, а навіть заперечували.

Згинуло 14.5 мільйона людей. Двадцять осіб на одну літеру книжки, що має 400 сторінок!

Американець, російського походження, приятель М. Скрипника із дореволюційних часів, відвідав його у 1933 році. М. Скрипник сказав йому, що в Україні згинуло з голоду 8 мільйонів селян. Начальник ҐПУ України Балицький теж сказав йому, що згинуло 8-9 мільйонів осіб.

Хрущов у спогадах говорить, що ми знали, що люди гинуть з голоду незчисленно, але ніхто їх не рахував.

Сталіна, Кагановича, Молотова не можна — каже автор — офіційно засудити, бо... нема жадних документальних доказів на те. Та присуд історії — далі стверджує він — не може бути інший, як їх кримінальна відповідальність. Мовчанка ж теперішнього совєтського уряду по цьому питанні — ознака їх співучасти у тому злочині.

Але це ще не кінець

(Євангеліє св. Матвія, гл. 24-6)

У Епілозі автор говорить, що український націоналізм частково придушено, та лишилася ще Західня Україна із непоборним націоналізмом, із яким почалася жорстока розправа, як тільки червоні війська окупували ті землі, і продовжується вона до цього часу. У наслідок цієї розправи виник великий партизанський рух. Боролися українські партизани проти німців і проти совєтів. Були здушені лише у 50-их роках.

Резолюція ЦК із 26.7.1946 р.: „У ділянці літератури, науки, мистецтва є спроби ворожої буржуазної ідеології просувати українські націоналістичні ідеї". Преса нападає на письменників, журналістів і інших діячів культури: „Непоправні буржуазні націоналісти", „нікчемні огидні типи", „типові псевдонауковці"...

Тисячі розстріляно, а ще більше зіслано у каторжні табори. Куцелов, генсек львівської компартії, докладає у 1973 році, що із 1956 року 55,000 членів антикомуністичної ОУН вернулися на Львівщину, відбувши заслання. Хрущов пише, що Сталін наказав у 1943-45 роках депортувати сім малих націй. Він хотів депортувати всіх українців, але їх дуже багато.

Безперервно атакують „найжорстокіших ворогів українського народу — буржуазних націоналістів". Отже, розгром націоналізму був лише тимчасовим. У кожній критичній хвилині СССР, український націоналізм буде живучим фактором.

Воля України, — каже автор д-р Р. Конквест, — повинна стати ключем до розв'язки морального і політичного питання для всього світу.